

Keskustaopiskelijoiden koulutuspoliittinen ohjelma

Alkusanat

Sivistys ja tasa-arvo. Ne ovat Keskustaopiskelijoiden keskeisimmät arvot. Niiden on oltava koko keskustan koulutuspolitiikan ytimessä.

Ihminen on osaava, tekevä ja sivistystä janoava. Jokaisella on oltava mahdollisuudet oppia ja kehittää itseään henkisten ja ruumiillisten kykyjensä osalta persoonallisuutensa, lahjakkuutensa ja luovuutensa mukaan. Saavutettava ja maksuton koulutus on tämän tae.

Koulutuspolitiikan tärkein tavoite on yhdenvertaisten koulutusmahdollisuuksien varmistaminen jokaiselle ihmiselle asuinpaikasta, taloudellisesta asemasta, sukupuolesta tai muista lähtökohdista riippumatta. Itsenäisen Suomen menestys ja nousu moderniksi ja teknologisesti kehittyneeksi palveluyhteiskunnaksi ja hyvinvointivaltioksi on pohjautunut koko kansan kouluttamiseen varaan. Alati muuttuvassa yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa koulutuksen tarjoamien eväiden merkitys kasvaa.

Yksilöiden kyky kriittiseen ajatteluun ja opitun soveltamiseen korostuvat informaation määrän kasvaessa ja informaation saavutettavuuden parantuessa. Jatkuva ja nopea yhteiskunnan ja ympäristön muuttuminen voi aiheuttaa epävarmuuden tunteita etenkin nuorissa, aikuisiksi vasta kasvavissa ihmisissä. Koulutuksen ja sivistyksen avulla epävarmuutta ja huolta huomisesta voidaan ehkäistä.

Suomi menestyy vain, jos jokainen kansalainen saa koulutuksen ja pystyy kehittämään itseään täyteen potentiaaliinsa.

Keskustaopiskelijat näkee sivistyksellä arvon itsessään.

Eri koulutusasteet

Esiopetus ja peruskoulu

Peruskoulu luo pohjan ihmisen sivistykselle ja tasa-arvoiselle yhteiskunnalle. Koulujen tehtävänä on taata jokaiselle yhtäläiset koulutusmahdollisuudet asuinpaikasta ja sosioekonomisesta taustasta riippumatta.

Joustava esi- ja alkuopetus

Koulutaipaleen alulla on suuri merkitys lapsen tulevaisuuden kannalta, ja riittävien perustaitojen ja oppimisvalmiuksien saavuttaminen on keskeistä koko tulevalle opintopolulle. Lasten yksilöllistä oppimista ja etenemistä on mahdollista tukea joustavalla koulun aloituksella ja etenemisellä niin, että esikoulu ja perusopetuksen kaksi ensimmäistä vuosiluokkaa on yhdistetty. Nämä koulupolun ensimmäiset vuodet käydään ensikouluissa.

Ensikouluissa lapset ovat aina varhaiskasvatuksen alusta toisen luokan loppuun asti. Keskusten vahvuus on moniammatillinen yhteistyö, eri-ikäisten kohtaaminen ja eteneminen opinnoissa omien taitojen mukaan. Varhaiskasvatuskeskusten maantieteellinen saavutettavuus on olennaista pienimpien oppilaiden koulupolun alkua

tukemaan.

Ketään ei jätetä kelkasta

Opintokokonaisuuksien kertaamisen pitää olla varteenotettava keino siihen, että kukaan ei pääse peruskoulusta toiselle asteelle ilman, että tarvittavat perustaidot ovat hallussa. Jos oppilas ei ole saavuttanut ikätasolleen vaadittavia tieto- tai taitotasoa, tulee hänen kerrata nämä opintokokonaisuudet, vaikka se pidentäisi peruskoulussa vietettävää aikaa.

Arviointi oppilaan apuna

Arvioinnin kehittäminen on tärkeä osa koulutuksen kehittämistä. Arvioinnin tulee opettaa lasta refleктоimaan ikätasoisesti omaa oppimistaan ja taitojaan. Arvioinnissa tulee olla selkeät kriteerit. Arvioinnissa tunnustetaan oppilaan yksilölliset vahvuudet ja kannustetaan oppimaan uutta. Taito- ja taideaineissa numeroarvioinnin poistaminen kannustaa näissä oppiaineissa tarvittavaan luovuuteen ja innostumiseen.

Koulujen yhdenvertaisuus kautta maan

Peruskoulujen tasavertaiset resurssit ympäri Suomen taataan valtion rahoituksella. Toisin sanoen, jokainen koulu saa rahallista tukea valtiolta ja jokainen koulu voi ottaa vastaan opetusharjoittelijoita. Tämä edistää koulujen yhdenvertaisuutta, opetusharjoittelijoiden mahdollisuuksia harjoitella opettamista erilaisissa ympäristöissä sekä opettajien uudelleen koulutautumista. Opettajankoulutuksen harjoittelukoulujärjestelmää tulee soveltaa myös varhaiskasvatuksen koulutuksessa.

Toinen aste

Toisen asteen opintojen suorittaminen on työelämän kannalta välttämätöntä lähes alalla kuin alalla, ja sillä on yhteys nuorten syrjäytymiseen. Opintojen jatkaminen peruskoulun jälkeen on tärkeää, jotta nuori pysyy yhteiskunnassa mukana, ja siksi oppioikeus tulee laajentaa 18-vuotiaaksi asti. Samalla tukipalveluita ja opinto-ohjausta tulee kehittää, jotta jokainen nuori löytää mieleisensä opintopolun kuljettavakseen. Toisen asteen rooli täydennys- ja aikuiskoulutuksessa on merkittävä, ja eritoten ammattikouluilla on iso rooli maahanmuuttajia koulutettaessa.

Koulujen sijainti ja opetus

Toisen asteen koulutuksen saavutettavuus tulee taata ympäri Suomen, jotta nuoren ei tarvitse opintojensa vuoksi muuttaa vielä pois kotoaan. Kontaktiopetusta tulee olla mahdollisimman paljon. Jos joihinkin oppiaineisiin ei kuitenkaan saada tarpeeksi suuria opetusryhmiä muuten kasaan, etäopetus ja yhteistyö muiden toisen asteen koulujen kanssa on varteenotettava vaihtoehto ja laajaa lukioverkkoa hyödynnetään ammatillisen koulutuksen saavutettavuuden parantamiseksi. Asuntolatoimintaa on kehitettävä kaikilla paikkakunnilla, joissa tarjotaan ammatillista koulutusta. Toisen asteen opetuksen järjestäminen on kuntien tehtävä.

Oppimaan oppimisen taidot keskiössä

Toiseen asteen koulutuksen tulee ennen kaikkea luoda pohja oppimaan oppimisen taidolle ja herättää opiskelijassa palo itsensä kehittämiseen ja sivistämiseen läpi elämän. Tämän lisäksi on tärkeää, että toisen asteen koulutus on yleissivistävää ja antaa valmiuksia toimia työelämässä: lukio painottaa yleissivistystä, ammatillinen koulutus käytännön työelämätaitoja. Näiden koulutusten yhdistämisen tulee olla saumattomasti mahdollista myös tulevaisuudessa.

Kansalaistaidon yleiskurssi

Kansalaistaidon yleiskurssin on oltava kaikille toisen asteen opiskelijoille pakollisena osana yleisopintoja. Kurssi tukee itsenäisessä elämässä tarvittavien taitojen kuten talous- ja lakiosaamisen karttumista ja käsittelee vuokrasopimuksen laatimista, työehtosopimuksia ja työntekijän oikeuksia sekä velkoja ja pikavippejä ja niihin liittyviä vastuita ja seurauksia. Moni aloittaa itsenäinen elämän toisen asteen opintojen jälkeen tai jo niiden aikana. On tärkeää, että nuorella on taito huolehtia raha-asioistaan järkevästi.

Kurkistus kolmannelle asteelle

Yhteistyötä läheisten ammattikorkeakoulujen sekä yliopistojen kanssa tulee kannustaa ja mahdollisuuksia tutustua korkeakoulutason kursseihin on tarjottava kaikille toisen asteen opiskelijoille, opiskelupaikasta riippumatta, esimerkiksi verkkokorkeakoulun tai avoimen korkeakoulun kautta. Nuorille on tultava selkeä kuva siitä, mihin he voivat toisen asteen tutkinnon suorittuaan edetä ja heillä on oltava mahdollisuuksia rakentaa valmiita väyliä korkeakouluihin esimerkiksi avointen korkeakouluopintojen tai erilaisten opistojen kautta.

Lukio

Lukiokoulutus on yleissivistävää ja vahvistaa monilla aloilla tärkeitä yleistaitoja kuten kirjoittamista, kriittistä tiedonmuodostusta, lasku- ja lukutaitoa ja ryhmätyöskentelyä sekä tiedonhankintaa. Päätaavoitteena ei pidä olla vain ylioppilaskirjoituksiin tähtääminen.

Portfoliotyöskentely on tulevaisuudessa yhä potentiaalisempi työskentelytapana lukiossa, sillä se kehittää oppimaan oppimisen ja projektityöskentelyn taitoja sekä auttaa tiedostamaan ja sanoittamaan omaa osaamista. Portfolio voi korvata useimmat ylioppilaskokeet ja toimia välineenä haettaessa korkeakouluihin. Portfolion ohella voi lukiossa olla valtakunnallisia kokeita, joilla mitattaisiin esimerkiksi kirjoitustaitoja ja kriittistä medialukutaitoja, samalla selvittäen opetuksen laatua eri kouluissa.

Lukion oppimateriaalien pitää olla ajantasaisia ja relevantteja, mutta se ei voi tarkoittaa, että joka vuosi opiskelijoiden on hankittava uudet oppikirjat. Alustoja opettajien ja opiskelijoiden tekemien oppimateriaalien jakamiseen on kehitettävä ja osaamistavoitteiden tulee olla tarpeeksi selkeät opetussuunnitelmien perusteissa, jotta muunkin materiaalin kuin oppikirjojen käyttäminen opetuksessa helpottuisi.

Ammatillinen koulutus

Ammatillisen koulutuksen kontaktiopetusta sekä opetushenkilökunnan ja opiskeluhuollon henkilökunnan määrää on lisättävä mahdollisimman nopeasti, jotta opiskelijat saavat riittävästi ohjausta ja tukiopetusta opintojensa aikana.

Oppisopimuskoulutus on potentiaalinen väylä ammattitaidon kartuttamiseen erilaisille oppijoille ja eri elämäntilanteissa oleville. Oppisopimuskouluttajien kouluttamiseen ja verkostoitumiseen täytyy varata riittävästi resursseja.

Oppioikeuden toteutuminen muualla

Oppioikeus on ihmiselle oikeus, mutta yhteiskunnalle velvollisuus. Lukion tai ammatillisen koulutuksen ohella valtion on selvitettävä mahdollisuuksia kymppiluokan ja kansalaisopistojen kautta oppioikeuden suorittamiseen.

Korkeakoulutus

Ikäluokkien pienentyessä korkeakoulutettujen suhteellisen osuuden väestöstä tulee kasvaa. Nuorista jokaisessa ikäluokassa vähintään puolet on korkeakoulutettuja 2030-luvulla. Osaamis- ja koulutustasovaatimukset kasvavat jatkuvasti, ja yhä useammissa työtehtävissä tarvitaan korkeakoulutettua henkilöstöä. Tieteellä ja tutkimuksella

on vankkumaton rooli yhteiskunnan kehityksessä. Korkeakoulutuksen tulee olla jatkossakin saavutettavaa ja maksutonta, jotta jokaisella halukkaalla on mahdollisuus kouluttautua niin korkealle kuin haluaa ja kykenee.

Yliopistot

Yliopistokoulutus kumpuaa jatkossakin tieteestä. Yliopistojen autonomia on taattava riittävällä rahoituksella, joka kannustaa yliopistoja kehittämään opetuksen laatuaan.

Ammattikorkeakoulut

Ammattikorkeakoulut tarjoavat väylän käytännönläheiseen, monipuoliseen ja työelämälähtöiseen osaamiseen. Ammattikorkeakoulutuksella on merkittävä rooli alueen yritysmaailman ja työelämän kehittämisessä, ja tätä yhteistyötä on tulevaisuudessa vahvistettava esimerkiksi antamalla yrityksille ammattikorkeakoulujen kanssa tehtävästä yhteistyöstä verovähennysoikeus. Ammattikorkeakoulujen tuottama osaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan laajasti yhteiskunnassa.

Koulutuksen saavutettavuus

Kansalaisten yhdenvertaisuuden ja korkeakoulutuksen saavutettavuuden kannalta jokaisessa maakunnassa tulee olla yliopisto tai yliopistokeskus sekä ammattikorkeakoulu. Korkeakouluilla tulee olla toimipisteitä maakunnan eri osissa. Aloituspaiikkoja tulee olla tarpeeksi, jotta hakijasumaa saadaan purettua ja mahdollisimman moni saa kerrytettyä osaamistaan korkeakoulussa. Aloituspaiikkoja tulee kuitenkin tarkastella työelämän tarpeet huomioon ottaen kahden vuoden välein alueelliset tarpeet huomioiden, jotta alan työntekijöiden ja työpaikkojen määrä kohtaavat. Sisäännotot korkeakouluihin useamman kerran vuodessa mahdollistavat joustavamman opintojen aloituksen ja vähentävät väli vuosien määrää. Hallituksen tekemä koulutuksen saavutettavuussuunnitelma on kaiken tämän pohjana.

Verkkokorkeakoulu

Kaikkien suomalaisten korkeakoulujen verkko-opintotarjonta tulee koota yhteen verkkokorkeakouluun, johon jokaisella korkeakouluopiskelijalla sekä avoimen korkeakoulun opiskelijalla on pääsy. Tämä mahdollistaa erilaisten opintokokonaisuuksien kasaamisen, oman osaamisen päivittämisen ja itsensä kehittämisen omien tarpeiden mukaan. Verkkokorkeakoulun kautta toisen asteen opiskelijat voivat myös tutustua korkeakouluopintoihin.

Yhteistyötä ja relevantteja tutkintoja

Korkeakoulujen tulee tehdä läheistä yhteistyötä paikallisista lähtökohdista. Korkeakoululähtöinen yhteistyö mahdollistaa korkeakoulujen entistä selvemmän profiloitumisen ja resurssien jakamisen. Korkeakouluopiskelijalla tulee olla mahdollisuus joustavasti suorittaa opintoja yli korkeakoulu rajojen. Kaikkien korkeakouluopinnot päättävään tutkintoon sisältyy työelämätaitojen opetusta ja kaikille opiskelijoille mahdollistetaan työharjoittelu.

Rahoitus ja hallinto

Korkeakoulutuksen korkean laadun turvaamiseksi korkeakoulujen valtion rahoituksen on syytä perustua opiskelijoiden suorittamien opintopisteiden määrään suoritettujen tutkintojen sijaan. Rahoituksen avulla opiskelijoita ja korkeakouluja tulee kannustaa poikkitieteellisyyteen - suurimmat innovaatiot yhdistävät monien alojen osaamista. Korkeakoulutuksen rahoituksen perusteet ovat täysin avoimia.

Yliopistojen hallintoelimissä on jatkossakin taattava kolmikannan toteutuminen, ja tämä periaate tulee laajentaa myös säätiömuotoisiin yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin.

Haku korkeakouluun

Ensisijainen väylä korkeakoulutukseen on alakohtainen pääsykoe. Pääsykoe testaa opiskelijoiden motivaatiota ja soveltuvuutta alalle sekä takaa tasa-arvoisemman mahdollisuuden päästä korkeakouluun niin lukiosta kuin ammattikoulusta. Jotta välttyttäisiin ylioppilaskirjoitusten ja pääsykokeiden peräkkäisyyden aiheuttamalta luku-urakalta, pääsykokeiden tulee perustua enimmäkseen koetilanteessa jaettavaan materiaaleihin, jolloin ne toimisivat myös soveltuvuskokeina.

Pitkällä tähtäimellä ylioppilaskirjoituksia korkeakoulujen sisäänoton väylänä tulee tarkastella kriittisesti, koska se asettaa ammatillisen koulutuksen käyneet eriarvoiseen asemaan korkeakouluihin haettaessa. Muita väyliä korkeakoulutuksen pariin tulee pohtia ja kehittää, eritoten siirryttäessä tutkintokeskeisyydestä osaamiskeskeisyyteen. Ensikertalaisikiintiöstä on luovuttava, koska se eriarvoistaa hakijoita. Lisäksi kiintiö myöhäistää valmistumisikää, koska koulupaikan vastaanottaminen ei ole aina kannattavaa.

Jatko-opinnot ja tutkimus

Yliopistojen tohtorikoulutuksen ja tutkimustoiminnan lähtökohtana tulee olla jatkossakin, että ne kuuluvat erottamattomana osana jokaisen yliopiston yhteyteen. Olemassa olevien yliopistokeskusten toimintaedellytykset on turvattava ja tämän tulee aidosti näkyä panostuksissa jokaisen yliopiston tohtorikoulutuksen ja tutkimustoiminnan kehittämiseen. Lisäksi on selvitettävä mahdollisuutta lisätä tiiviimmin työelämäyhteistyössä tapahtuvaa tohtorikoulutusta ammattikorkeakouluissa suoritettavan tohtorikoulutuksen kautta.

Perusteet kuntoon

Resurssien kohdistaminen laadukkaaseen perustutkimukseen synnyttää innovaatioita. Tämä perustuu päteviin ja motivoituneisiin tutkijoihin, kansainväliseen tutkimusyhteistyön ja merkityksellisiin tutkimusalueisiin panostamiseen. Suomalainen menestyminen innovaatioissa perustuu vahvaan perustutkimukseen ja tämä vaatii resursseja ja työrauhaa. Rahoituksen tulee olla yhdenvertainen, vakaa ja korkeakoulun kokoon sidottu ja sitä tulee voida täydentää kilpaillulla tutkimusrahoituksella. Keskeistä on myös riittävä ja ennen kaikkea yksilöllinen ohjaus tohtorikoulutuksessa, johon tulee panostaa myös rahoituksen osalta.

Tutkimuksen profiloituminen

Panostuksissa on luonnollista huomioida tutkimuksellisen painopisteen profiloituminen. Jokaisella korkeakoululla tulisi olla erikoistumisala tutkimuksen saralla, joka mahdollistaa alueellisten tarpeiden huomioimisen ja pärjäämisen globaalissa kilpailussa.

Yrityslähtöisyys mukaan tutkimukseen

Työmarkkinoilla ei vallitse dynaamisuus, jossa yliopistojen tutkimustoiminnasta siirryttäisiin yritysten tutkimus- ja tuotekehitystoimintaan tai toisinpäin. Pätevyysvaatimuksia ei tarkastella yhdenmukaisesti, ja sektorit eivät päteviä tällä hetkellä tutkijoita toisen sektorin vaatimukseen. Dynaamisuuden lisääminen on äärimmäisen tärkeää tohtorikoulutuksen houkuttelevuuden ja yhteiskunnan koulutustason nostamisen kannalta. Tohtorikoulutuksen houkuttelevuutta on lisättävä myös joustavammilla tohtorikoulutuspoluilla, joiden kautta tohtorintutkintoja voi suorittaa myös työn ohessa. Tämä soveltuisi nykyjärjestelmässä luontevasti ammattikorkeakoulujen yhteyteen. Joustavat tohtorikoulutuspolut pitävät sisällään myös yrittäjyysopintojen kytkemisen vahvasti tutkimuksen oheen.

Tieteenalojen arvostus

Kaikkien tieteenalojen tutkimus ja koulutus ovat yhtä arvokkaita. Suuren haasteen muodostaa kuitenkin se, että joillakin aloilla ulkopuolisen rahoituksen saaminen on helpompaa. Valtionosuuksien pienentyessä tämä on vahvistanut näiden alojen asemaa korkeakoulujen sisällä. Nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa reagointi

edellyttää kuitenkin myös suurten kokonaisuuksien hallintaa. Tässä korostuu humanististen ja yhteiskuntatieteellisten tieteenalojen osaamisen tarve, ja tämän tulee näkyä panostuksissa rahoitukseen.

Koulutuksen ilmiöt ja tulevaisuuden suunnat

Elinikäinen oppiminen

Elinikäisen oppimisen pitää olla mahdollista kaikille. Nykymaailmassa työtehtävät muuttuvat alati ja omaa osaamistaan tulee päivittää koko ajan. Elinikäinen oppiminen kasvattaa osaamisen lisäksi myös ymmärrystä itsestä ja toisista ihmisistä ja tuo elämään syvempiä tasoja. Verkkokorkeakouluopinnot ovat keskeisessä osassa joustavassa, paikka- ja aikariippumattomassa elinikäisessä oppimisessä.

Tutkintokeskeisyydestä osaamiskeskeisyyteen

Tutkintokeskeisyydestä on siirryttävä osaamiskeskeisyyteen. Maisteriohjelmien ohelle tarvitaan tunnustettuja täydennyskoulutusohjelmia eli moduuleja tai opintokokonaisuuksia, jotka eivät tähtää tutkintoon. Ammattikorkeakoulujen rooli täydennyskoulutuksen järjestäjänä voi olla merkittävä. Lisäksi on tunnistettava ja tunnustettava järjestötoiminnassa, vapaaehtoistyössä ja harrastusten parissa saatu ammatillisesti hyödyllinen kokemus ja osaaminen.

Täydennyskoulutus

Tulevaisuuden työelämässä elinikäinen, jatkuva oppiminen on avainasemassa, osaamisen peruspilareita. Työelämälähtöinen täydennyskoulutus on tärkeää opintojen nivelvaiheessa, jolloin ihminen siirtyy opinnoista työelämään. Täydennyskoulutuksessa tulisi myös huomioida alueellinen työvoiman tarve. Täydennyskoulutusta pitää tarjota maksuttomasti työttömille ja alanvaihtajille.

Korkeakoulututkintoa tulee voida täydentää valmistumisen jälkeen rajattoman ajan 60 opintopisteen verran missä tahansa korkeakoulussa. Tästä on luotava valtakunnallinen käytäntö, jolla vahvistetaan jokaisen mahdollisuuksia täydentää ohjatusti omaa osaamista vielä tutkinnon suorittamisen jälkeen. Tämä mahdollistaa myös joustavamman siirtymän työelämän ja opiskelujen välillä elinikäisen ja jatkuvan oppimisen hengessä. Myös vuoden mittaiset opinto-oikeudet korkeakouluissa ovat varteenotettava vaihtoehto elinikäisen oppimisen edistämiseen.

Täydennyskoulutuksen rahoitus

Siirtyminen tutkintokeskeisyydestä osaamiskeskeisyyteen edellyttää painopisteen muutoksen huomioimista siinä, miten koulutuksen rahoitus muodostuu. Toisaalta tutkintoja tarvitaan tulevaisuudessakin, mutta täydennyskoulutuksessa osaamiskoulutus voi olla riittävä ja sopiva vaihtoehto. Täydennyskoulutuksen kustannuksiin voi osallistua sekä opinnot suorittava työntekijä, työnantaja että yhteiskunta, koska kaikki tahot myös hyötyvät lopputuloksesta. Kouluttautumismahdollisuuksia tarjoaville työnantajille voidaan antaa verohelpotuksia tai käyttöön voidaan ottaa koulutussetelit.

Vapaa sivistystyö

Vapaalla sivistystyöllä on merkittävä roolinsa elinikäisessä oppimisessä. Kaiken oppimisen ei tarvitse olla työelämäorientoitunutta, vaan oppiminen voi tuoda elämään myös iloa ja muuta sisältöä. Vapaata sivistystyötä syrjäytymisen ehkäisyn keinona tulisi kehittää. Vapaalla sivistystyöllä on myös suuri alueellinen merkitys.

Valtion e-kirjasto

Valmistuneella tulee olla mahdollisuus päästä lukemaan tieteellisiä julkaisuja opinto-oikeuden päättymisen jälkeenkin. Nämä julkaisut voivat löytyä valtion julkisesta e-kirjastosta, johon kaikilla on pääsy. Tämä lisää tieteen avoimuutta ja antaa jokaiselle mahdollisuuden sivistää ja kehittää itseään. Se myös mahdollistaa oman osaamisen päivittämisen työelämän ohessa.

Kansainvälisyys

Kansainvälisyys on läpileikkaava teema, jonka ei tule olla erillään muusta koulutusmaailmasta. Kansainvälisyyden roolia tutkimukselle ja koulutukselle, jokaisen opiskelijan osaamiselle sekä Suomen huoltosuhteelle ei voi sivuuttaa.

Opintojen kansainvälisyys

Jokaisen korkeakoulututkinnon tulee sisältää kansainvälisiä opintoja ja korkeakoulujen rahoituksessa tulee ottaa huomioon opintojen kansainvälistymisen aste. Kolmen kuukauden tai 15 opintopisteen kansainvälisten opintojen tulee olla pakollisia jokaiselle korkeakouluopiskelijalle. Kansainvälisiin opintoihin voi lukea esimerkiksi vaihdon tai harjoittelun ulkomailla, kansainvälisten opiskelijoiden tutorina toimimisen, kansainvälisessä yrityksessä harjoittelun kotimaassa tai kansainvälistä osaamista kerryttävien kurssien käymisen. Opiskeltaviin sisältöihin tulee integroida kansainvälistä näkökulmaa ja opiskelijoiden kotikansainvälistymistä tulee edistää.

Euroopassa suoritettut korkeakoulututkinnot tunnustetaan kaikissa Euroopan maissa. Tunnustaminen edistää kansainvälisen osaamisen ja työvoiman liikkumista ja vähentää päällekkäistä kouluttautumista.

Kansainvälistä osaamista Suomeen

Suomessa tarvitaan kansainvälisiä osaajia, ja tarvetta koulutusperäiselle maahanmuutolle on maanlaajuisesti. EU- ja ETA-maiden ulkopuolisilta opiskelijoilta ei tule periä lukukausimaksuja. On tärkeää, että Suomeen opiskelemaan tulleet kansainväliset opiskelijat jäävät Suomeen töihin. Yhteiskuntaan integroituminen jo opiskelujen aikana on iso osa tätä prosessia.

Suomen tai ruotsin kielen opintojen on oltava osa kansainvälisten opiskelijoiden tutkintoa. Lisäksi opintoihin sisältyvissä työharjoitteluissa tulee olla osana oppimistavoitteita suomen tai ruotsin kielen käyttäminen työssä, mikäli se soveltuu kyseiseen alaan tai työhön.

Integroitumisen helpottamiseksi kansainvälisten opiskelijoiden opinto-oikeuden tulee olla vuoden pidempi kuin muilla. Tämä mahdollistaa paikallisen kielen opiskelun ja osallistumisen muun muassa järjestötoimintaan ja vapaa-ajan aktiviteetteihin, jotka edistävät yhteiskuntaan tutustumista ja siihen juurtumista. Tutkinnon suorittamisen jälkeen kansainvälisten opiskelijoiden työllistymistä tulee tukea lisäämällä valmistumisen jälkeisen oleskeluluvan pituus kolmeen vuoteen.

On tärkeää, että maahanmuuttajien ulkomailla hankittu osaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan. Ei pidä tuijottaa liikaa tutkintonimikkeitä, jotka voivat erota hyvin paljon maasta toiseen, vaan hankittua työkokemusta, koulutusta ja mahdollisia suoritettuja tutkintoja tulee tarkastella laajemmin. Maahanmuuttajille on tarjottava joustavaa täydennyskoulutusta esimerkiksi kielitaidon ja yhteiskunnallisten rakenteiden osalta ja on erityisen tärkeää, että heillä on pääsy ammatillisen tai ammattikorkeakoulutuksen piiriin. Ammattistarttiohjelmat ovat varteenotettava keino heille, joilta koulutus puuttuu tai osaamista ei pystytä huomioimaan Suomen työmarkkinoilla.

Tutkimus

Kansainvälisten opiskelijoiden, tutkijoiden ja muiden osaajien houkuttelua ja integroimista Suomeen opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksia kehittämällä on vahvistettava, esimerkiksi ohjaamalla rahoitusta Suomeen ulkomailta tuleviin nuorempiin tutkijoihin. Myös kansainvälisten tutkijoiden työskentelyolosuhteiden houkuttelevuutta eri toimijoiden läheisemmällä yhteistyöllä tulee edistää. Kansainvälisten tutkijoiden määrän lisäämisessä panostukset on järkevintä kohdentaa nimenomaan nuorempiintutkijoihin, jotka eivät ole vielä integroituneet toisen maan tutkimusjärjestelmään.

Koulutusvienti

Suomessa on vahvaa koulutusosaamista ja opetusta tutkitaan paljon. Suomalaiselle koulutusosaamiselle on kysyntää maailmalla. Kehitysyhteistyössä tulee siirtyä enemmän koulutuksen ja opetuksen vientiin. Kohdemaiden koulutusjärjestelmän kehittäminen kulttuurillisista lähtökohdista ja paikallisten mukaan ottaminen prosessiin vauhdittaa alueiden tasa-arvoistumista. Pitkällä tähtäimellä kouluttautumisen tulisi lähteä pyörimään yhteisön omasta toimesta. On tärkeää tehdä koulutusvientiä kaikilla asteilla ja kehittää samalla paikallista opettajankoulutusta ja opetusharjoittelua sekä tukea opettajien ammatillista kehitystä. Koulutuksen saavutettavuutta ja inklusiota ei voi jättää huomiotta.

Eri korkeakoulut voivat tehdä koulutusviennissä yhteistyötä. Tällä voidaan vastata paremmin alueiden erityistarpeisiin. Etäkampukset taas tukevat niin koulutusvientiä kuin korkeakoulun omia kansainvälistymismahdollisuuksia. Koulutusvientiä tulee tehdä inhimillisistä, tasa-arvoa ja ihmisten yhdenvertaisuutta edistävästä lähtökohdista.

Koulutuksen laatu

Laadukkaan koulutuksen takeena ovat korkeasti koulutetut opettajat ja tutkimustietoon pohjautuvat opetusmenetelmät, -teoriat ja ainekohtaiset sisällöt.

Korkeasti koulutetut opettajat

Laadukas koulutus varmistetaan korkeasti koulutetuilla opettajilla. Opettajien koulutuksen tulee perustua tutkittuun tietoon opettamisesta ja uusimmista oppimismenetelmistä. Opetussuunnitelmat, käytettävät opetusmenetelmät ja ainekohtaiset sisällöt perustuvat tutkittuun tietoon.

Opettajien osaamisen ylläpito

Opettajien osaamista ylläpidetään tarjoamalla mahdollisuuksia uudelleen kouluttautumiseen ja tukemalla opettajan oman ammattitaidon kehittämistä. Opettajille tarjotaan palkallista uudelleen kouluttautumista uran alussa kolmen työvuoden jälkeen ja jatkossa seitsemän vuoden välein. Opettajien ainekohtaisen sisältöjen muuttuessa ja uutta tietoa opetukseen lisättäessä opettajille tarjotaan mahdollisuutta palkalliseen kesäopiskeluun yliopistossa.

Koulutuksen laatu korkeakouluissa

Koulutuksen ja opetuksen laatuun tulee kiinnittää huomiota myös korkeakouluissa, eritoten kun tutkintokeskeisyydestä halutaan siirtyä osaamiskeskeisyyteen. Opettajien tulee olla omien alojensa asiantuntijoita, mutta heitä tulee tukea hankkimaan pedagoginen koulutus, tai heillä on oltava työparina pedagogiikan asiantuntijoita. Nämä asiantuntijat auttavat opetusmateriaalien laadinnassa ja monipuolisten opetustapojen käytössä.

Sivistys ja opintojen ohjaaminen syrjäytymisen ehkäisijöinä

Syrjäytyminen on merkittävimpiä suomalaisen yhteiskunnan haasteita. Koulutuspolitiikan näkökulmasta suuri haaste on henkilöt, jotka jäävät vaille toisen asteen tutkintoa. Ainoastaan peruskoulun koulutustason omaavilla henkilöillä on merkittävän korkea riski syrjäytyä työmarkkinoilta ja laajemmin yhteiskunnasta. Useissa tapauksissa syrjäytymisessä on kyse ylisukupolvisesta syrjäytymisestä, jonka estämiseksi ylisukupolvisen syrjäytymisen riskiperheissä lapselle osoitetaan jo varhaiskasvatuksen aikana, mutta viimeistään heti koulupolun alussa henkilökohtainen opettaja, joka seuraa lapsen koulupolkua ja tukee oppimisen haasteissa. Mahdollisimman monen nuoren tulee päästä myös korkeakoulutuksen piiriin, sillä osaamis- ja koulutustaitovaatimukset kasvavat jatkuvasti. Koulutuneisuuden taso näkyy myös muun muassa ihmisten elintavoissa ja terveydessä.

Opintojen maksuttomuus

Maksuttomuudella on keskeinen rooli koulutuksen tasa-arvoisuudessa. Monissa tapauksissa oppimateriaalikustannukset estävät koulutuksen hankkimisen. Erityisen vakava tämä ongelma on ylisukupolvisen syrjäytymisen perheissä. Oppimateriaalien tulee olla maksuttomia ja kierrätettäviä, kirjastoja ja e-kirjastoja tulee voida hyödyntää jatkossakin laajasti ja opettajien yhteisiä materiaalipankkeja on kehitettävä.

Yksilöllistä ohjaamista

Opiskelijoille tulee taata mahdollisuus yksilölliseen ohjaukseen ja säännöllisiin tarkastuspisteisiin, joissa käsitellään opintojen etenemistä, tulevaisuuden suunnitelmia sekä stressin käsittelyä. Ylisukupolvisen syrjäytymisen riskiperheissä on jo varhaiskasvatuksen aikana, viimeistään heti koulupolun alussa osoitettava henkilökohtainen opettaja, joka seuraa heidän koulupolkuaan ja tukee heitä oppimisen haasteissa. Tulevaisuudessa digitalisaatio voi lisäksi mahdollistaa verkko-opinto-ohjauksen, joka mahdollistaa yksilöllisen ja henkilökohtaisesti sopivimman ohjauksen kunkin oppilaan kohdalla.

Toisella asteella opinto-ohjauksen tulee keskittyä laajasti siihen, millaisiin erilaisiin työuriin ja jatko-opintomahdollisuuksiin omat valinnat voivat johtaa. Opettajien roolia kannustajana tulee korostaa ja esimerkiksi lukio-opintojen aikana pitäisikin uutta ainetta aloittaessa käydä läpi, millaisia tulevaisuuden mahdollisuuksia aineesta kiinnostuneilla opiskelijoilla on. Opinto-ohjauksen tulee jatkua myös korkea-asteella, ja opiskelijoiden tulee saada tukea opintopolkunsa suunnitteluun ja opinnoissa etenemiseen koko opintojen ajan, ei pelkästään opintojen alussa.

Verkostotyö

Syrjäytymisen ehkäisemisen lähtökohdaksi otetaan avoimeen dialogiin pohjautuva verkostotyö, jossa toimenpiteitä syrjäytymiskierteen katkaisemiseksi tehdään koulun, nuorisotyöntekijöiden, eri viranomaisten, syrjäytymisvaarassa olevan lapsen tai nuoren sekä hänen vanhempien kanssa. Keskeistä on nuoren oman äänen kuuleminen ja hänen aktiivinen osallistaminen yhteistyössä tapahtuvaan työhön. Aito osallistaminen on keskeisessä roolissa itsetunnon vahvistamisessa. Syrjäytymisen ehkäiseminen sivistys- ja koulutuspolitiikan keinoin on otettava yhteiskunnan kehittämisen kärkitavoitteeksi, joka näkyy muun muassa rahallisissa panostuksissa.

Opintojen nivelvaiheet

Opinto-ohjauksen merkitys on hyvin keskeinen oppilaan tai opiskelijan tulevaisuuden kannalta. Erityisen suuri painoarvo sillä on opintojen nivelvaiheiden läheisyydessä. Opinto-ohjaukseen laitettut panostukset näkyvät jatkokoulutautumisessa ja kestävässä uravalinnoissa. Opinto-ohjaus lisää myös kykyä oman osaamisensa kehittämiseen elinikäisen oppimisen puitteissa.

Yhteistyötä yli toimistorajojen

Opinto-ohjauksen tulee kokonaisuutena käsittää myös mielenterveysasiat, jaksamiseen ja hyvinvointiin liittyvät asiat sekä valmiudet elinikäisen oppimisen periaatteisiin. Opinto-ohjaajilla tulee olla valmiudet sekä mahdollisuus yhteistyöhön terveysalan ammattilaisten kanssa, jotta orastaviin terveys- ja mielenterveysongelmiin pystytään puuttumaan ajoissa ja oppilas tai opiskelija saa tarvitsemansa avun mahdollisimman nopeasti ja opinnot eivät suotta veny tai jopa keskeydy.

Työelämä

Yhteistyö työelämän ja korkeakoulujen välillä tulisi olla nykyiseen verrattuna merkittävästi läheisempää. Läheisempi yhteistyö työelämän kanssa ja korkeakoulujen työelämälähtöisyyden lisääminen luovat perustan liikkeelle eri sektorien välille myöhemmässä vaiheessa. Erityisesti ammatillisten oppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen ja maakunnan yritysten on tiivistettävä yhteistyötä osaamispulaan vastaamiseksi ja osaavan työvoiman takaamiseksi.

Työelämätaitojen kehittäminen opintojen aikana

Koulutuksen sisällössä työelämän muutosta on monin osin hankalaa huomioida tarkkojen opintokokonaisuuksien kautta. Sen sijaan, koulutuksessa työelämä ja sen muutokset olisi tärkeää huomioida muuttuvan työelämän taitojen kehittämisen kautta. Esimerkkeinä tällaisista taidoista ovat yhteistyökykyisyys, oma-aloitteisuus, ongelmanratkaisutaidot, luova ajattelu, mukautumiskyky ja yrittäjämäinen ajattelutapa.

Aktiiviseen opiskelijuuteen kannustaminen

Opiskelijoita tulee kannustaa toimimaan opiskelunsa ohessa aktiivisesti opiskelija- ja yrittäjäyhteisöjen, kolmannen sektorin toimijoiden ja projektiluontoisten hankkeiden parissa tukemalla näitä taloudellisesti ja mahdollistamalla aidosti merkittävällä tavalla myös opintosuoritusten saaminen näiden kautta. Yhteistyön mahdollisuudet tulee tuoda kaikkien tieteenalojen saataville, sillä työelämätaitojen harjoittelemisesta ja oppimisesta hyötyvät kaikkia, alasta riippumatta.

Työharjoittelun rooli

Harjoittelulla on keskeinen rooli työelämätaitojen kehittämisessä. Harjoittelut tulee ottaa osaksi jokaista tutkintoa jotta opintojen sisältöä kyetään nykyistä tilannetta enemmän suhteuttamaan todellisiin tilanteisiin ja työelämän vaatimuksiin. Harjoittelun suorittamisesta on tehtävä nykyistä joustavampaa niin, että harjoittelun voi suorittaa esimerkiksi opiskelijayhteisöjen tai järjestöjen kautta. Tällä tavalla opiskelijoita kannustetaan ja palkitaan konkreettisesti osallistumisesta yhteiskunnan kehittämiseen ja vaikuttamistyöhön. On myös erittäin tärkeää, että korkeakoulujen harjoittelutukijärjestelmästä tehdään nykyistä joustavampi ja kannustavampi, ja että käytänteet korkeakoulujen välillä ovat yhtenäisiä.